

Türkiye’de “Solun” Durumu - I

İçeriği Yazan: [Mehmet ÇAĞIRICI](#) [1] Zaman: Salı, 06/03/2012 - 12:49

Yazar: Mehmet ÇAĞIRICI

Yazının Yazıldığı Tarih: 02.03.2012

Dünyada ve ülkemizde toplumların yönetimlerine temel olan siyasi ideolojilerin kaynağı Avrupa’dır. Son üç yüz yılda Avrupa’ya ve dünyaya damgasını vuran üç ana ideolojik akım vardır:

- Konservatizm (Muhafazakârlık)
- Liberalizm (Özgürlükçülük)
- Sosyalizm (Toplumculuk)

Avrupa’da 17. yy birlikte kapitalizmin gelişimine paralel olarak **liberalizm** yaygınlaşmıştır. Liberalizm; toplumsal üretim, finans, ulaşım araçlarının özel sahibi olmaları nedeniyle imtiyazlı ve avantajlı durumda olan sermaye sahiplerinin kâr amaçlı iş ve ticari faaliyetlerinde devletin müdahalesi olmadan **özgürce**(serbestçe) hareket edebileceği bir ekonomi politik rejimdir. Yani Liberalizmde teoride toplumda herkese özgürlük vaat edilirken, pratikte yaşamsal konularda bundan sadece sermaye sınıfı yararlanabilmektedir. Kapitalizmin özgür rekabetçi döneminde, yenilikçi ve modern gelişiminde gittikçe güçlenen Liberalizme karşı en güçlü tepkiyi **Muhafazakârlık** vermiştir. Çünkü Muhafazakârlık, aile, memleket, devlet, gelenek-görenek, din vs. gibi değerlerin yenilikle, modernleşmeyle, reform ve devrimlerle **değişmelerine karşı** bir tavrıdır. Kapitalizmin gelişimi ise bu değerleri alt-üst etmektedir.

Avrupa’da 19. yy ikinci yarısından itibaren güçlenen işçi hareketi; aydınlar ve emekçiler arasında gittikçe yayılan Marksist fikirlerle birlikte **Sosyalist ideoloji** de yükselişe geçmiştir. Bu dönemde Avrupa’da hemen hemen her kapitalist ülkede Sosyalist veya sosyal demokrat partiler kurulurken, özellikle sanayileşmiş ve gelişmiş ülkelerde bu partiler kitleselleşmiştir.

Fakat 20. yy başında yüksek sanayileşmiş ve çeşitli sömürgelere sahip kapitalist ülkeler artık emperyalist bir konum kazanmışlar; bu ülkelerdeki işçi ve sosyalist hareketler de zamanla ikiye bölünmüştür. Sosyalist hareketin bir kanadı **“Sosyal Demokrasi”** adı altında emperyalist finans sermaye ile uzlaşma ve işbirliği politikası güderken sağa kaymış; diğer kanadı ise emekçilerin sosyal kurtuluşu için (Sosyalizm için) sermayeye karşı mücadelesine devam etmiştir.

Batı Avrupa’daki sanayileşmiş ve gelişmiş bazı ülkelerin (İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya/Macaristan, Rusya, İtalya) emperyalizme dönüşümü; bu ülkelerin kendi ulusal sınırların

dışındaki dünya pazarlarını, enerji ve hammadde kaynaklarını aralarında paylaşım kavgasını da gündeme getirmiştir. Her emperyalist devlet bu paylaşımında; özellikle petrol bakımından zengin olan Osmanlı topraklarından en büyük payı almak için I. Dünya savaşını çıkarmışlar ve savaş sonrası 1917 yılında Rusya’da **işçi devrimi**, 1923 te Türkiye’de **Ulusal devrim** gerçekleşmiştir.

Emperyalist ülkelerin tekeli büyük sermayesinin ulusal ve uluslararası alanda elde ettiği yüksek kârdan cömertçe ücret ve maaşların ödendiği kendi işçi ve memurların bir bölümünün sermaye ile işbirliğini örgütleme görevi ise ideolojik ve siyasi olarak sağa kayan bu ülkelerin **sosyal demokrat** partilerine yüklenmiştir. Öyle ki bu ülkelerin sosyal demokratları; büyük sermayedarların ve onların çıkarlarını savunan hükümetlerin I. Dünya savaş planlarını ve girişimlerini açıkça desteklemişlerdir.

Türkiye’de emperyalist devletlerin Osmanlı’yı paylaşmak için (Sevr Anlaşması) çıkardıkları bu savaşta Ulusal Kurtuluş hareketini; Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk cemiyetlerinin birleşmesinden oluşan ve Kemalist programa sahip olan CHP yönetmiştir. Emperyalizme ve dini siyasete alet eden feodal yerli gericiğe karşı çetin bir mücadele vererek modern ve çağdaş bir Cumhuriyet kuran CHP, buna karşılık cumhuriyetin ilk kuruluş yıllarında demokrasi ve siyasi özgürlük konularında oldukça cimri davranmak zorunda kalmıştır. Bunda elbette zamanın Avrupa’ya egemen olan faşizmin ve ülkedeki devrimci durumun yarattığı koşulların büyük bir rolü olmuştur.

Türkiye’de Marksist ideoloji temelinde biçimlenen Sosyalist Sol Ulusal Kurtuluş hareketini aktif desteklemiş olmasına rağmen; hem Kurtuluş savaşı öncesi İttihat ve Terakki hükümetleri tarafından hem de Kurtuluş savaşı sonrasında Cumhuriyet hükümetleri tarafından baskı altında tutulmuş; siyasi özgürlüklerden yoksun bırakılmıştır. Bu nedenle de ülke siyasetinde bu hareket pek fazla varlık ve etkinlik gösterememiştir. Zamanla kendi içinde de bölünen Türkiye Sosyalistleri, 12 Eylül 1980 askeri faşist cuntasından çok ağır bir darbe yemiştir; daha sonra 1990 yılı başında SSCB ve Doğu Avrupa’daki reel sosyalist sistemin çökmesiyle de ideolojik ve siyasi olarak dünya ve ülke çapında büyük bir mağlubiyet yaşamıştır. Sonuçta Sosyalistler Türkiye’nin siyasal alanında oldukça önemsiz ve etkisiz bir duruma ve konuma düşmüşlerdir.

CHP

I. Dünya savaşından pay alamadan mağlup olarak çıkan Alman emperyalizmi savaştan 25 yıl sonra Hitler faşizmi ve militarizmi ile tekrar bir II. Dünya savaşıyla Avrupa’yı tamamen ele geçirmek ve Sovyet sosyalizmini yok etmek için yola koyulmuş; 55 milyon insanın ölümüne, kitlesel katliamlara ve soy kırımına neden olmuştur. Ancak II. Dünya savaşından da insanlık; demokrasi, ulusal bağımsızlık, emek ve sosyalizm hareketlerini güçlendirerek çıkmıştır.

Türkiye’deki ulusal devrimin ideolojisi **Kemalizm** olarak adlandırılmış; bu ideoloji M. Kemal Atatürk’ün de son kez katıldığı 1935 yılındaki CHP kongresinde kabul edilen Altı Ok ilkeleriyle programlaştırılmıştır. **Kemalizm**; “Devletçilik”, “Halkçılık” ve “Devrimcilik” ilkeleriyle **Sosyalizmi temel alan**; aynı zamanda “Milliyetçilik” ilkeleriyle de **Liberalizm** ile uyuşan ve “Cumhuriyetçilik”, “Laiklik” ilkelerinde de **Liberalizm** ile **ortaklaşan**, Türkiye’nin o günkü somut koşullarına uygun biçimlendirilmiş bir ideolojidir. Ancak Kemalist “Milliyetçilik”; dış politikada antiemperyalist, tam bağımsızlıktan yana olan, iç politikada köken ve inanç ayrımı yapmayan, yurtsever bir milliyetçiliktir.

İsmet İnönü liderliğinde 1946 yılında çok partili demokratik rejimi benimseyen CHP, “Ortanın Solu” hareketiyle yeni bir siyasi pozisyon belirlemeye çalışırken 1974 yılında B. Ecevit liderliğinde “Demokratik sol” da karar kılmıştır. CHP tüzüğüne “Demokratik Sol” un Marksist kökenli bir kavram olmadığı yazılmıştır. 12 Eylül 1980 askeri darbe tarafından 1981-1992 arası kapalı kalan CHP, 1992 yılında yeniden siyasi faaliyetlerine başlayarak 1995 yılında Sosyal Demokrat Halkçı Parti'yle birleşmiştir. Deniz Baykal başkanlığında 28 Şubat 1977 MGK “İrtica ile Mücadele” kararlarının Necmettin Erbakan Başbakanlığındaki “Refahyol” hükümetine dayatılması sürecini destekleyen CHP’de 2010 yılında liderlik; Kemal Kılıçdaroğlu ’na geçmiş durumdadır. Kemal Kılıçdaroğlu’nun iki yıllık CHP Başkanlık pratiği, onun Kemalist bir politikacıdan çok “Sosyal Demokrat” bir politikacı olduğunu göstermiştir. Kemalizm ile Sosyal Demokrat ideoloji arasındaki en önemli nitelik farkı; Kemalizm’in temelinin antiemperyalist olmasına karşılık, Sosyal Demokrasinin ana eğilimi emperyalizmle işbirliğine hazır olmasıdır.

Türkiye Cumhuriyeti’ni kurup geliştiren CHP; 1946 yılında çok partili demokratik sisteme geçtikten sonra ancak 27 Mayıs 1960 askeri darbesi sonrası 1961-1965 yılları arasında İ. İnönü yönetiminde yeniden iktidar olabilmıştır. 1974 de Milli Selamet Partisi (MSP) ile koalisyon kuran B. Ecevit liderliğindeki CHP; 1977 genel seçimlerinde çok başarılı bir sonuç almasına rağmen önce hükümeti kuramamış; fakat Demirel Hükümeti’nin güvenoyu alamaması üzerine de yeniden kısa süren bir hükümet kurabilmiştir. CHP 1981-1992 arası darbeci generaller tarafından tamamen kapatılmış; 1950-2012 arasında toplam olarak sadece 6-6,5 yıl 6-7 değişik koalisyon hükümetlerinde iktidara katıla bilmiş; özetle 55-56 sene gibi çok uzun zaman içinde muhalefette kalmış, kökü antiemperyalist olan, cumhuriyetimizi kuran sol bir partidir.

Sosyalist Sol

Türkiye’de Marksist fikirlerden esinlenen veya onlara dayanan sosyalist hareketler Osmanlı döneminde İstanbul’da filizlenmiştir. Özellikle Şefik Hüsnü liderliğindeki [Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası](#) [2] (TİÇSF) bu örgütlü hareketlerden en önemlisidir. Daha sonra Mustafa Suphi ve arkadaşları tarafından sürgünde Türkiye Komünist partisi (TKP) 1920 yılında kurulmuştur.

Cumhuriyet tarihi boyunca özgürce yasal faaliyet gösteremeyen sosyalist sol, 1954 yılında kısa süren ve Dr. Hikmet Kıvılcımlı tarafından kurulan Vatan Partisi deneyiminden sonra 27 Mayıs 1960 askeri darbesinin getirdiği görece özgür siyasi ortamda 1961 yılında TİP olarak legal siyaset yapmaya çalışmıştır. Bu arada TKP yasal olmayan sınırlar içinde, yurt içinde ve dışında siyasi eylemlerini de sürdürmüştür.

Uzun yıllar yasaklar, baskılar ve zor koşullar altında siyaset yapmaya çalışan Türkiye Marksistleri arasında ilk derin görüş ayrılığı 1960 yılların ortalarında baş göstermiştir. Türkiye Marksistlerinin kendi içindeki derin görüş ayrılığı, ülkedeki devrimci sürecin niteliğini belirleyen **strateji** ile ilgilidir. Bazı Marksistler Türkiye’nin sosyalizme “Milli Demokratik Devrim”(MDD) üzerinden gidebileceği tezini savunurken, diğer grup ise Türkiye’nin yeterince kapitalistleştiğini ve doğrudan “Sosyalist Devrim” in zorunlu olduğu tezinde ısrar etmektedirler. Bu farklı stratejileri savunanlar böylece ikiye ayrılmışlardır. Zamanımızda MDD stratejisini savunan İşçi Partisi(İP) dir. Sosyalist Devrim tezini savunanlar ise en başta TKP’dir. ÖDP’yi de bu kategori içinde sayabiliriz.

Sosyalist Sol’un son genel durumu

Sosyalist Sol günümüzde hem dünyada hem de ülkemizde gerilemiştir. Sosyalist Sol, Emperyalizmin geçen yüzyılın son çeyreğinde harekete geçirdiği Neoliberal ve Necon(Yeni Muhafazakârılık) ideolojik atağına karşı **savunma** durumundadır. Özellikle 1990 yılı başlarında SSCB ve Doğu Avrupa bürokratik sosyalizmin çökmesiyle” Sosyalist sol” emekçiler arasında dünya çapında itibar ve siyasal nüfus kaybına uğramıştır.

Avrupa’da ve SSCB’de reel sosyalizmin çöküşüyle ABD liderliğinde emperyalizm; kendi “Emperyalizm/Kapitalizm” sistemini insanlığın ulaşabileceği en son sistem olarak ilan etmiş; 1990 yılı ortalarından itibaren bu sistemi bütün dünyaya yaymak(küreselleşme) ve kendi hegemonyasında bir dünya imparatorluğunu kurmak için bütün siyasi, askeri ve diplomatik olanak ve araçlarını harekete geçirmiştir. Bu bağlamda Asya’nın stratejik olarak büyük önem taşıyan bir merkez ülkesi olan Afganistan ve Ortadoğu-Mezopotamya’daki Irak sudan bahanelerle fiilen işgal edilmiştir.

Emperyalizm, kendisi için stratejik önem taşıyan; enerji, hammadde kaynak ve ulaşım hatlarının geçtiği bölgelerdeki, özellikle İslam coğrafyasında; tüm “Soğuk Savaş” döneminden kalan, kendi liberal-muhafazakâr ideoloji kalıbına uymayan laik, seküler, dikta rejimlerini tasfiye ederek “ılımlı İslam” rejimini yerleştirmektedir. Emperyalizmin bu konsepti çerçevesinde Türkiye’nin payına da AKP iktidarı ve Büyük Ortadoğu Projesi (BOP) düşmektedir. BOP ile emperyalizm Irak, Suriye, İran ve Türkiye gibi güçlü ulus devletlerini parçalayarak, birbirlerine düşürerek, burada İsrail benzeri, kendisine mutlak uydu olacak bir Kürt devleti kurdurmaktır.

Sosyalist solun dünya çapındaki itibar kaybının Türkiye Sosyalist solu üzerinde de büyük etkisi olduğu bilinen bir gerçektir. Ancak bu küresel mağlubiyetten önce Türkiye Sosyalist solu zaten 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle siyasi, ideolojik, örgütsel ve kadrosal olarak büyük bir darbe yemiştir, toplumsal ve kitlesel varlığı ve etkinliği oldukça zayıflatılmıştır.

Sosyalist solu zayıflatan bütün bu olumsuz **dış** ve **tarihsel** faktörlerin yanında, Türkiye Marksistlerinin belini büken, toplumda siyasi olarak ciddiye alınmamasında büyük rol oynayan iki önemli kendi **iç sorunları** da vardır:

- Sosyalist solun **parçalanmışlığı ve dağınıklığı**,
- Sosyalist solun Kürt Milliyetçiliği **Kuyrukçuluğu**

Aslında sosyalist solun bu iki iç sorunu birbiriyle yakından alakalıdır. Yani sosyalist solun bölünmesinde “Kürt Milliyetçiliği Kuyrukçuluğu” büyük bir rol oynadığı gibi, parçalı ve dağınık bir hareket kendini toparlamak, belli bir kitlesel taban sağlamak ve güçlenmek için ise Kürt Milliyetçi hareketin kuyruğuna takılmaktadır.

Sosyalist solun parçalanmışlığının ve dağınıklığının çok değişik nedenleri var. Bunların arasında ideolojik, stratejik, siyasi nedenler olduğu gibi kişisel nedenler de var. Bizce; Türkiye’de sosyalist hareketi karpuz gibi ikiye bölen, 50 yıldır süren, ideolojik olmaktan çok, stratejik olan bir **iç tartışma**; Türkiye’nin sosyalizme geçişte izlenmesi gereken yolu için yapılan, Milli Demokratik Devrim mi, yoksa Sosyalist devrim mi tartışması bölünmüşlüğü en önemli nedenlerinden biridir.

Üç bölümden oluşan bu yazı dizisinin ikincisinde de “**MDD veya Sosyalist Devrim**” tartışmasını, üçüncüsünde Sosyalist solun bir bölümünün neden Kürt Milliyetçiliği kuyrukçuluğu yaptığını daha yakından incelemeye çalışacağız.

Mehmet ÇAĞIRICI

iletisim@politikadergisi.com

Devam Eden İçerik: [Türkiye’de “Solun” Durumu - II](#) [3]

Devam Eden İçerik: [Türkiye’de “Solun” Durumu - III](#) [4]

Yorumlar

tebrik,

İçeriği Yazan: İlker EKİCİ Zaman: Çar, 07/03/2012 - 12:16

Üç başlıkla yayımladığınız makalelerinizde ciddi sorunlara yer vermişsiniz. Tebrik ederim.

Teşekkür ederim.

İçeriği Yazan: Mehmet ÇAĞIRICI Zaman: Çar, 07/03/2012 - 20:39

İlgi ve teveccühünüze teşekkür ederim.

Türkiyede Olmayan Solun durumu!!

İçeriği Yazan: Aydininsan Zaman: Per, 08/03/2012 - 15:39

Af buyrun Olmayan bir Görüşün durumundan bahsediliyor!!

Benim kisisel görüşüm Türkyede Ne sol vardır nede Mualefet Neyazikki!!!!

- [Bilim/Kuramsal](#) [5]

Kaynak URL (18/05/2024 - 17:46 tarihinde yazdırıldı):

<http://politikadergisi.com/okur-makale/turkiye%E2%80%99de-%E2%80%99Csolun-durumu-i>

Bağlantılar:

[1] <http://politikadergisi.com/pd-uye/mehmet-cagirici>

[2] http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_%C4%B0%C5%9F%C3%A7i_ve_%C3%87ift%C3%A7i_Sosyalist_F%C4%B1rkas%C4%B1

[3] <http://politikadergisi.com/okur-makale/turkiye%E2%80%99de-%E2%80%99Csolun-durumu-ii>

[4] <http://politikadergisi.com/okur-makale/turkiye%E2%80%99de-%E2%80%99Csolun-durumu-iii>

[5] <http://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/bilimkuramsal>